

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน

CULTURAL TOURISM DEVELOPMENT IN LAMPHUN PROVINCE

จุฬาทิพย์ ก้นทะธง

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน และ (2) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน ที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 337,488 คน ทำการสุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของเครซี มอร์แกนได้จำนวน 383 คน และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ และเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า (1) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน ในภาพรวมและรายด้าน มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และวัฒนธรรม ด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณี ด้านการท่องเที่ยวเชิงวิถีชนบท และด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และ (2) ปัจจัยส่วนบุคคลในภาพรวม ได้แก่ อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนที่เหลือไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน

คำสำคัญ: การพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดลำพูน

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) to study the level of cultural tourism development in Lamphun Province; and (2) to study personal factors related to the development of cultural tourism in Lamphun Province.

This research was quantitative research. The population is 337,488 people living in Lamphun province aged 18 years and over. Sampling was done according to the concept of Krejcie & Morgan obtained a total of 383 people and used random accidental sampling, and tools used in this research, a questionnaire was used. Data were analyzed using descriptive statistics such as number, percentage, mean, Standard Deviation, and the Chi-square statistic

The research findings were found that: (1) development of cultural tourism in Lamphun Province overall and in each aspect there is a high level of tourism development. Arranged in order as follows: Health and cultural tourism cultural and traditional tourism rural tourism and historical tourism; and (2) overall personal factors, including occupation and length of time living in the community. It is related to the development of cultural tourism in Lamphun Province. Statistically significant at the 0.01 level and educational level. It is related to the development of cultural tourism in Lamphun Province. Statistically significant at the 0.05 level, the remaining items are not related to the development of cultural tourism in Lamphun Province.

Keywords: Development, Cultural Tourism, Lamphun Province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วและมีบทบาทสำคัญจนกลายเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญให้กับประเทศ ทั้งในด้านของระบบเศรษฐกิจโดยรวม และเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น รวมถึงยังเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและประชาชนทุกระดับที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นหนึ่งในภาคบริการหลักที่สร้างรายได้และนำเงินตราเข้าสู่ประเทศปีละจำนวนมหาศาล ทั้งผ่านทางอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยตรง และผ่านทางธุรกิจอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวเนื่องอีกหลายประเภท อาทิ โรงแรม ร้านอาหาร สปา โรงพยาบาล ตลอดจนธุรกิจการบิน แต่จากสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีปัญหาและอุปสรรคจากปัจจัยหลายประการทั้งความวุ่นวายทางการเมืองภายในประเทศ ประกอบกับระบบเศรษฐกิจโลกชะลอตัวเนื่องจากภาวะน้ำมันที่มีราคาสูงขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศที่กำลังเติบโตอย่างมากเกิดจากชะลอตัวลงแต่เนื่องจากประเทศไทยมีความหลากหลายทางด้านแหล่งท่องเที่ยว อาทิ แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ฯลฯ ทั้งยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และสวยงาม

ประกอบกรณีที่ภาครัฐได้มีนโยบายการส่งเสริมคุณภาพและมีแผนพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่ชัดเจน จากสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว มีการสร้างสิ่งดึงดูดใจความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง รวมถึงมีการเชื่อมโยง แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เข้ากับจังหวัด กลุ่มจังหวัด ภูมิภาค และประเทศเพื่อนบ้านเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยง การส่งเสริมการมีส่วนร่วม เสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการแข่งขัน และพัฒนาระดับมาตรฐานด้านการบริการให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับโลก เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้หลั่งไหลกลับเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกยังคงให้ความสนใจที่จะเดินทาง มาท่องเที่ยวยังประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง (ชลาภรินทร์ สมพงษ์, 2553)

จังหวัดลำพูนจังหวัดลำพูน เดิมชื่อเมืองหริภุญชัย เป็นเมืองโบราณ มีอายุประมาณ 1,343 ปี ตามพงศาวดารโยนกเล่าสืบต่อกันถึงการสร้างเมืองหริภุญชัย โดยฤๅษีวาสุเทพเป็นผู้เกณฑ์พวกเม็งคบุตรหรือชนเชื้อชาติมอญมาสร้างเมืองนี้ขึ้น ในพื้นที่ระหว่างแม่น้ำสองสาย คือ แม่น้ำกวาง และแม่น้ำปิง เมื่อสร้างเสร็จได้ส่งทูตไปเชิญราชาธิบดีราชินีเมืองละโว้พระนาม “จามเทวี” มาเป็นปฐมกษัตริย์ปกครองเมืองหริภุญชัย เจ้าผู้ครองนครองค์สุดท้าย คือ พลตรีเจ้าจักรคำ ขจรศักดิ์ เมื่อถึงแก่พิราลัย เมืองลำพูนจึงเปลี่ยนเป็นจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครอง สืบมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานจังหวัดลำพูน, 2566) จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กที่สุดในภาคเหนือ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น วัดพระธาตุหริภุญชัย กู่ช้าง-กู่ม้า อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหริภุญชัยและวัดจามเทวี เป็นต้น (สำนักงานจังหวัดลำพูน, 2566)

จากสภาพทางภูมิศาสตร์แตกต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมปรากฏขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมเข้ามาท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา หรือด้อยพัฒนาหรือกรณีที่ประชากรในเมืองเดินทางเข้าไปในชนบท การปฏิบัติตัวของชาวเมือง หรือชาวต่างประเทศในเรื่องกิจกรรมการพักผ่อน การพุดจา และการแต่งกาย ชาวชนบท เหล่านี้ อาจจะนำไปใช้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติตนบ้าง ซึ่งจะส่งผลทำให้ วัฒนธรรมนิยม และประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นต้องเปลี่ยนแปลงไปนอกจากนี้ ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมจะถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้าเพื่อสนองตอบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เช่น การลอกเลียนแบบวิธีการดำเนินชีวิตของชาวชนบท ชาวพื้นเมือง หรือชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ซึ่งนำมา แสดงตามศูนย์การค้า ในกรุงเทพฯ หรือเมืองอื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้น ในบางท้องถิ่นที่มีนักท่องเที่ยวต่างแดน หรือต่างถิ่นเข้าไปใช้บริการมาก ๆ จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวพื้นเมืองเสียสิทธิที่พึงได้ไป เช่น ไม่ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นคนพื้นเมือง ทั้ง ๆ ที่สถานที่เหล่านี้เป็นของคนไทยอย่างแท้จริง รวมถึง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม มีผลให้เกิดความสูญเสียวัฒนธรรมประจำชาติและการรับวัฒนธรรม ที่ไม่พึงประสงค์ เช่น

วัฒนธรรมการแต่งกาย การกินอยู่การดำรงชีวิต ฯลฯ (Praveet Elearning, 2561) จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน ควรมีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญ ที่จะศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับภาครัฐ เอกชน และประชาชนนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดลำพูน ได้รับความสะดวกต่าง ๆ ที่ทางจังหวัดลำพูนจัดไว้ให้นักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

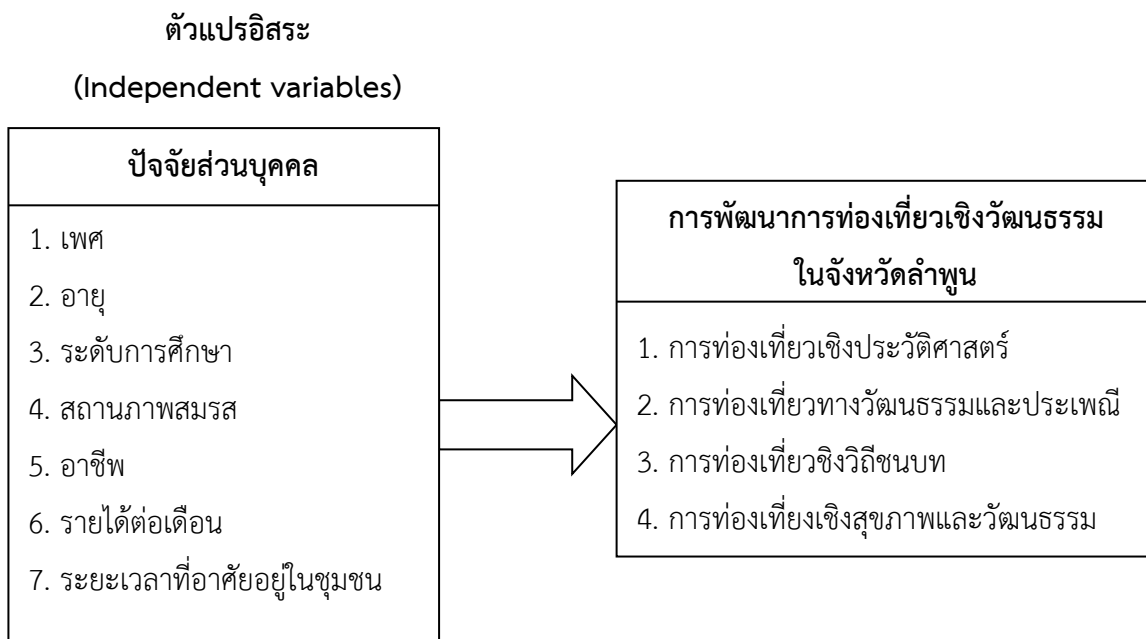
1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้ารวบรวมเอกสาร แล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) สถานภาพสมรส (5) อาชีพ (6) รายได้ต่อเดือน และ (7) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน ประกอบด้วย (1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (2) การท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมและประเพณี (3) การท่องเที่ยว ชิงวิถีชนบท (4) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและ วัฒนธรรม ประยุกต์มาจากแนวคิดทฤษฎีของ UNWTO (2005) ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1. ประชากร (Population)

ประชากรคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน ที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 337,488 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

จากการแทนค่าสูตรคำนวณของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มกลุ่มตัวอย่าง 383 คน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความไม่น่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) โดยให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพสมรส มีอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ต่อเดือน 15,001-25,000 บาท และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 21 ปี ขึ้นไป

2. ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน ในภาพรวมและรายด้าน มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม ด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณี ด้านการท่องเที่ยวเชิงวิถีชนบท และด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ สามารถแยกเป็นรายด้านได้ดังนี้

1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในภาพรวม มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ จังหวัดลำพูน มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี จังหวัดลำพูน มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และสภาพแวดล้อมโดยรอบให้สะอาดอยู่เสมอ จังหวัดลำพูนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และผลิตผลิตภัณฑ์ ส่วนข้อที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ได้แก่ จังหวัดลำพูน มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยยึดหลักการรักษามรดก ทางวัฒนธรรม เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงความสำคัญและจังหวัดลำพูนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางโบราณคดี เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

2) การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณี ในภาพรวม มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ จังหวัดลำพูนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณี เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้ศึกษา ความเชื่อของชาวบ้านในท้องถิ่น จังหวัดลำพูนมีการพัฒนางานประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นจัดขึ้น จังหวัดลำพูนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณี เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ส่วนข้อที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ใน ระดับปานกลาง ได้แก่ จังหวัดลำพูนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมและประเพณี เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์ และ จังหวัดลำพูนมีการพัฒนาและ ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณี เพื่อให้ นักท่องเที่ยวยอมรับนับถือ เคารพพิธีกรรมต่างๆ

3) การท่องเที่ยวเชิงวิถีชนบท ในภาพรวม มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ จังหวัดลำพูนมีการส่งเสริมและพัฒนาลักษณะวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เพื่อให้เป็นแหล่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว จังหวัดลำพูนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชนบท เพื่อสร้างสรรค์แหล่งท่องเที่ยวให้มีเอกลักษณ์พิเศษและมีความโดดเด่น จังหวัดลำพูนมีการพัฒนาภูมิปัญญาพื้นบ้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ จังหวัดลำพูนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชนบท เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลิน และมีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น ส่วนข้อที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ จังหวัดลำพูนมีการพัฒนาหมู่บ้านชนบท เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชนบทที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว

4) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม ในภาพรวม มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ จังหวัดลำพูนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬา ให้นักท่องเที่ยวได้เล่นเพื่อความเพลิดเพลิน และมีสุขภาพที่ดี จังหวัดลำพูนมีการพัฒนา และส่งเสริมให้มีการทำ Spa เพื่อบริการนักท่องเที่ยว จังหวัดลำพูนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จังหวัดลำพูนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อให้เหมาะสมสำหรับการพักผ่อน ส่วนข้อที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ จังหวัดลำพูนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจ

3. ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยบุคคลมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน

ปัจจัยส่วนบุคคลในภาพรวม ได้แก่ อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนที่เหลือไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน

อภิปรายผลการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคล ในภาพรวม ได้แก่ อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน ทางสถิติที่ระดับ 0.01 และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ สุวรรณภา และคณะ (2562) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วม

ร่วมขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า (1) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดแพร่ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดแพร่ ในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ควรมีการสนับสนุนให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยยึดหลักการรักษามรดกทางวัฒนธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงความสำคัญ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

2. การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณี ควรมีการสนับสนุนให้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมและประเพณี เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์ และพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณี เพื่อให้นักท่องเที่ยวยอมรับนับถือเคารพ พิธีกรรมต่าง ๆ

3. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชนบท ควรมีการสนับสนุนให้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชนบท เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลิน และมีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น และพัฒนาหมู่บ้านชนบท เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชนบทที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว

4. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม ควรมีการสนับสนุนให้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อให้เหมาะสมสำหรับการพักผ่อน และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและ วัฒนธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน ให้มีความยั่งยืนยิ่งขึ้น

2) ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลำพูน

บรรณานุกรม

- กนกพร ฉิมพลี. (2561). **แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนบ้านตะคุ ตำบลตะคุ อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา**. วารสารชุมชนวิจัย, 10(1), 7-19. กนก พิษณุ วิชญวรนนท์ และคณะ (2561). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ใน จังหวัดบุรีรัมย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- กรมการท่องเที่ยว. (2557). **มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการตรวจประเมิน และรับรองสถานประกอบการตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กฤติยา สมศิลา. (2561). **ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้าน โพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์**. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี.12(1), 103-123.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). **องค์ประกอบของการท่องเที่ยว**. สืบค้นจาก <https://thai.tourismthailand.org>.
- กิริติญา ศิริกุลและคณะ. (2561). **การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมถนนคนเดินวัวลาย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. 4th CRCI & 2nd ISHPMNB 2017 "Innovation for Social Engagement Environment and Enterprise: 3E", 770-776.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2566-2570**. กรุงเทพฯ : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานจังหวัดลำพูน.(2566). **ประวัติความเป็นมา จังหวัดลำพูน**. สืบค้นจาก http://www.lamphun.go.th/officialwebsite/2013/?page_id=276.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564)**. สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- เจษฎา นิลสงวนเดชะ. (2560). **แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของภาคีการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาประเพณีถือศีลกินผัก ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัดตรัง**. รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนส่งเสริมการวิจัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- ฉวีวรรณ สุวรรณภา และคณะ. (2562). **การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดแพร่**. ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชนัญ วงษ์วิภาค. (2564). **การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 13**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- ชฎาภา ตงสาลี. (2557). การรับรู้ภาพลักษณ์ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 7(3), 1257-1264.
- ชลามรินทร์ สมพงษ์. (2553). มุมมองของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวหัวหิน. ปริญญาโท วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม), กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาคริต ช่วยบำรุง. (2564). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลเขากรอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ชาญโชติ ชมพูนุท. (2563). แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยว. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/595309>.
- ชัย ไชยนอก. (2553). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาบ้านด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ชุตินา ศรีไชย. (2561). การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนบ้านญวน สามแสน. การค้นคว้าอิสระสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ณิชาดา วิเศษกาศ. (2561). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองรัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ธิดา เฉียบแหลม. (2561). แนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ทักษิณ ปิลวาสน. (2553). บทความเรื่องยุทธศาสตร์การส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตสามเหลี่ยมอันดามัน. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
- ทิพย์ กิจเจริญไพศาล. (2553). การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน จังหวัดปทุมธานี. ปริญญาโทวิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิพาพร ไตรบรรณ. (2561). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา หมู่บ้านอรุณภูมิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- นันทวุฒิ ครุธา. (2561). **ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวของชุมชนปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิตา ชัชกุล. (2564). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2564). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.** กรุงเทพฯ : เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ปรีวัตร ปาโส. (2564). **แนวทางการพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด.** วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์ศักดิ์ เพชรสถิต. (2562). **ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดกำแพงเพชร, ปทุมธานี.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- พยอม ธรรมบุตร. (2561). **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อพัฒนาชุมชน.** ข่าวสารป่า กับชุมชน, 5(7), 44-45.
- พรพสกร ทวีทรัพย์. (2561). **การศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการบูรณาการการจัดการศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์.** สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- เพียงกานต์ นามวงศ์.(2552). **การศึกษาแนวทางการพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนไทรโศก อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ภัครดา ฉายอรุณ (2561) **การมีส่วนร่วมในการพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี.** ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2566). **การบูรณาการ (Integration), งานจัดการความรู้ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล.** ค้นจาก <https://www2.si.mahidol.ac.th/km/knowledgebase/definition/1957/>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2566). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2562). **การบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ (Creative Integration).** กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้
- ศรินันท์ พงษ์นรินทร์. (2561). **แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา.** สาขาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มข, 9(1), 250-262

- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.(2566).**ท่องเที่ยวชุมชนเชิงวัฒนธรรม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน**.สืบค้นจาก <https://web.codi.or.th/20190829-8234/>
- สมชาติ อุ่ออัน (2562). **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการวางแผน**. นครปฐม: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สวัสต์ศรี และมัสนิน ปูนอน. (2562). **แนวทางการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน จังหวัดมหาสารคาม เพื่อไปสู่เมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์**. งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561.
- สุถี เสรีรัฐศรี. (2563). **แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุนทร วัฒนาพร. (2566). **การบริหารจัดการยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแบบบูรณาการ ในจังหวัดสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุพิชญา บุญคำ. (2562). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุราตรี อัครบวรกุล. (2554). **การบริหารงานแบบบูรณาการ หรือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม**. สำนัก บริหารยุทธศาสตร์.
- สำนักงานจังหวัดลำพูน.(2566).**สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน**.สืบค้นจาก <http://www.triplamphun.com/home/>
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง.(2566). **สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร เดือนกันยายน 2566**. สืบค้นจาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแห่งชาติ (2566). **วาระพัฒนาที่1: การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร**. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์.
- อธิฐาน ไชยเรือง. (2559). **ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการบริการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตาม เส้นทางแอ่งอารยธรรมขอม ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- อนงค์นาถ โยคุณ. (2554). **การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมขององค์การที่เกี่ยวข้อง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์**. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนันท์ งามสะอาด. (2562). **การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค**

เดชอุดม ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการ. วิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม อำเภอหัวหิน,
ค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>

Bywater, M. (1993). **The market for cultural tourism in Europe.** *Travel & Tourism Analyst*, 6, 30-46.

Ceballos-Lascurain, Hector. (ed). (1998). **Tourism, Ecotourism, and Protected Areas: The State of Nature-Based Tourism around the World and Guidelines for Its Development Paperback.** World Conservation Union (September 1998).

Collier, A., & Harraway, S. (1997). **Principled of Tourism.** Auckland: Longman.

Cooper, C., & Boniface, B. G. (1998). **Geography of Travel and Tourism.** UK: Butterworth Heinemann.

Deutsch, K. W. (1954). **Political Community at the International Level.** Garden City, N.Y.: Doubleday.

Douglast, F. (1985). **Travel and tourism Management.** London: Macmilan.

Eber, S. (1993). **Principles for sustainable tourism.** Retrieved 21 March 2005.

Florentina, D. M. (2015). **Cultural tourism potential, as part of rural tourism development in the North-East of Romania.** 2nd GLOBAL Conference on business, economics, management and tourism, 30-31 October 2014, Prague, Czech Republic.

Gee, Y., James, C., Deriter, J., & Choy, L. (2007). **Travel industry.** 2nd ed., New York: John Wiley & Sons.

Ken Wilber. (2000). **Eye to Eye: Science and Transpersonal Psychology.** NY: Putnam Inc.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities.** *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

McIntosh, R.W., Goeldner, C.R., & Ritchie, J.R. (1995). **Tourism: Principles, Practices, Philosophies.** 7th ed., Chichester: John Wiley.

Nzama, A.T, Magi, L. M., & Ngcobo, N. R. (2005). **Workbook-I Tourism Workbook for Educators: 2004 Curriculum Statement (Unpublished Tourism Workshop Educational Materials).** Centre for Recreation & Tourism, UZ. and TourismKwaZulu-Natal, University of Zululand.

- Pike, S. D. (2008). **Destination Marketing: an integrated marketing communication approach**. Butterworth-Heinmann, Burlington, MA.
- Praveet Elearning. (2561). **ท่องเที่ยวไทย**. สืบค้นจาก http://praveetelearning.com/elearning_content.php?subject_id=2&chapter_id=18.
- Phanthavong, Alavanh. (2009). **The potential of ecotourism to contribute to local sustainable development: a case study in Kiet Ngong village in Xe Pian National Protected Area, Lao PDR**. Development Studies masters degree Massey University.
- Richards, G. (1996). **Cultural Tourism in Europe**. CAB International, UK: Wallingford.
- Swarbrooke, J. & Homer, S. (2007). **Consumer Behavior in Tourism**, 2 ed. Butterworth-Heinemann: Oxford.
- Timothy, D. J. (2011). **Cultural Heritage Tourism: An Introduction**. Bristol: Channel View Publications.
- UNWTO. (2005). **Draft White Paper: a Look into Tourism's Future with the World Tourism Organization**, 21 October 2005.
- World Tourism Organization. (1996). **Tourist Safety and Security: Practical Measures for Destinations**. Madrid: World Tourism Organization.